

gun cop ha estat grafiat *verba*, per fidelitat etimològica, no sembla que això correspongui a cap pronúncia viva, per bé que ho doni *AlcM* com a variant oral minoritària.

Però sense fornir-ne proves: «P.: Ja ho veurà: jo no l'engan. / T.: De veres? No anau de berbes? / ---», PdAPenya (*IdOr* I, 137). «El sen Pere Mel --- amb ell me n'anava cada capvespre --- a fer la volta pel parany, alçava --- les lloses tibes, y treia el tord --- el lloser, darrera mi, les tornava parar, rient dels meus espants y contant-me *verbes* y passades del temps qu'era soldat», «va entrar --- el parellor major, homo aixut y de poques *verbes*, y va dir: ---Ara mateix he sentida una mòpia dins l'Hortet ---», JnRosselló (*Manycoc*, 79.4f.). «No són berbes, no, Arnau ---», Gabr. Cortès (*IdOr* VIII, 11). Igual a Menorca: «Fa una temporada que 'm sembla que t'han fuit ses berbes: sempre 't trob concirós», Camps Merc. (*Folkl. Men.* II, 10). «Ell no eren berbes: per es cap prim, anar a Barcelona i fer una operació a madona ---», Ruiz i Pablo (*Novelletes Men.*, *IdOr*, 77). Ferrer Ginart (*Rond. Men.*, 222, veg. *moixco*, *MOIX*).

DERIV.: *Vèrbola* sinònim del *verba* modern 'facúndia, loquacitat' [1805]: el Belv. escriu *vèrbula* i Lab. 1840 *vèrbola* «verbositat», derivat de formació incerta, però probablement provinent de *VERBŪLA*, pl. del dimin. b. ll. ant. *verbūlum* 'parauleta'; el *DAg.* el documenta amb la frase «enganyats per la *vèrbola* dels liberals ---» en un pamflet absolutista que deu ser dels anys 1820; «se reuneix tota la promania y, per informes, tiran llarc, que no falte *vèrbola*» 1879 en la revista vigatana «La Veu de Montserrat»; «tarragonins --- als seus rivals de Reus --- parladors, ab més *vèrbola* en la boca que'ls vehins de sa capital»; «no hi campanyan gota 'ls assistents ['sorges, soldadets'] que volian galantejar-la ab sa *vèrbola* fanfarrona», EmVilanova (*Entre Família*, 141; *Plorant i Rient*, 35); «son esperit, emboyrat per l'estudiant ab lo foc d'incens de sa *vèrbola* ---», Pons Mass. (*Auca d. l. Pepa*, 60); i *AlcM* en dona exs. en JoCarner, PBertrana i Puig Ferrater.

No n'hi ha equivalents evidents en les llengües germanes; i sembla que cal descartar que l'it. antiq. *bergolare* «chiacchierare» vingui d'un *VERBULARE com havia cregut Pieri (*REW*, 1905, *REW*, 9222), etimologia que els italianistes ara descarten, inclinant-se a veure-hi un mot imitatiu de l'udolar de certs animals, veg. els articles citats per Ang. Prati; que hi deuen tenir raó perquè, si no m'enganyo, és derivat de *bèrgolo* que ja usa Boccaccio en el *Decam.* IV, § 2, ed. 1961, 260.21, 385.33, amb el sentit de 'ximple, carallot' («minchione, sciocco»).

D'altra banda, alguns etimòlegs coneixedors del català semblen inclinar-se a un altre origen: Spitzer (*VRom.* IV, 134) apareia amb formes llatines com els antics plurals *corpōra*, *tēpora* (veg. ací II, 982a 12), i Aebischer cita exs. napolitans de «*verbora* plural de *VERBUM*» (*Bull. Du C.*, *ASNSL* CLXVII, 314). Sembla doncs que creuen que es tracti d'un plural format analògicament sobre el model de *corpōra*, *tēpora*, en llatí vg. o romànic arcaic, del qual el nostre

vèrbola sortiria per dissimilació. D'altra banda, Settegast, *RFgn.* I, 251-3, partia, com a ètmon del fr. *verve*, del ll. *VERBĒRA* suposant un procés semàntic de 'assots' > 'càstig' > 'ensenyament', 'dites proverbials', que M-Lübke (*REW*, 9223) rebutja amb raó: car tot i que fonèticament fóra possible, tant per al fr. com per al cat., en l'aspecte semàntic és forçadíssim, i inversemblant en extrem en tots els aspectes. La teoria de Spitzer i Aebischer és possible, però de cap manera no es podria considerar provada per les raons i dades que ells addueixen, car no és menys fàcil que els exs. napolitans manquin de relació amb el mot català; i encara més que sigui el napol. *vèrbora* la forma alterada (alhora per analogia de *corpōra*, *tēpora*, i per assimilació).

No tenen en compte que el dim. *VERBULUM*, i pl. *VERBULA*, és una forma real i ben documentada, justament en una mena de textos que influïren enormement en el parlar familiar de les nacions romàniques: les comèdies goliàrdiques i pseudo-ovidianes dels segles XI-XIII, en particular la més famosa i influent de totes: el *Pamphilus* del S. XII. Allí Galathea diu a Pamphilus «*vèrbula* sí dederis - ludendo, *vèrbula* redam», v. 221, i «*vèrbula* ficta iocis - iurgia nūlla movēnt», v. 174, traduïts per Èvesque amb «badinage» i «petits mots imaginés par plaisanterie»; però recordo haver-ne vist més exemples en altres comèdies d'aquest gènere (en el bell corpus que en publicà Gustave Cohen, *La Comédie Latine en France au XIIè. S.*, 1931). Notem que es tracta justament del sentit afectiu conservat pels mots cat. *verba* i *vèrbola*, i exactament el del baleàric *berbes*.

El singular *verbulum* no sembla a penes comptar amb doc. en el llatí clàssic ni de l'Antiguitat, però de cap manera no és un postulat la seva existència en el de la més alta E. Mj. *Verbulum* «petit mot» figura en una carta atribuïda a St. Agustí (*Epistulae*, 12, Ernout-M., Benoist-Goelzer etc.), que encara que es cregui apòcrifa, deu ser de c. al S. v o VI; Forcellini-De Vit el retroba en una colle. de proverbis atribuïda al venerable Beda (antiga, encara que no sigui autèntica); en plural: «aliqua sententia brevissimae *verbulae*»; i (a la p. 756, vol. VI) en un vell glossari onomàstic ll.-gr.: «*verbulum*: parvum verbum: ῥημάτιον». En conclusió: *vèrbola* és la prolongació d'aquest mot, encara que el seu veïnatge amb el tipus *corpōra*, *tēpora*, *litora* etc., vagi poder-hi influir, sobretot en el parlar de Nàpols.

+*Berbejar* men. 'bromejar, fer el plaga'. En una col·la pop.: «Añota, perque m'agradaes, / faig-te 's serigot micós: / qui vol conrà un camp rocós, / ha de fer moltes barbades, si no'm dones tes amòs, / hauré *berbetjat* debades», amb nota de Camps Merc.: «aquí hi ha una mica d'equívoc, o un mot *tapat*, com deia la pagesia: *barbatjar* o *fer barbades* --- vol dir 'fer seias m's'arada, perpendiculars an es tornai, vora-vora els cavalls de roques, perque no quedin *llobades*; i *berbetjar* vol dir 'anar de berbes' fer berbes (*bromas*)» (*Folkl. Men.* I, 146). Ara bé, que aquest verb ja existia amb un sentit quasi igual en el S. XV, es dedueix